

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry

Timo Kontio, toiminnanjohtaja
Miikka Piironen, asiantuntija
Reetta Pietikäinen, asiantuntija

sivu 1 / 7

Lausunto eduskunnan valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaostolle**Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025 (HE 109/2024 vp)**

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry kiittää sivistys- ja tiedejaostoa mahdollisuudesta lausua hallituksen talousarvioesityksestä vuodelle 2025. Into keskittyy lausunnossaan pyynnön mukaisesti nuorisotyön keskeisiin painotuksiin ja kipupisteisiin. Into tarkastelee erityisesti etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan rahoitusta ja sen muutosten vaikutuksia.

Lausunnon keskeiset huomiot

- Hallitusohjelma sisältää hyviä kirjauksia nuorten syrjäytymisen ehkäisemisestä sekä etsivään nuorisotyöhön ja nuorten työpajatoimintaan panostamisesta ja haavoittuvimmassa asemassa olevien nuorten huomioimisesta. Talousarvioesityksen leikkaukset kuitenkin vesittävät nämä kirjaukset
- Talousarvioesityksessä etsivään nuorisotyöhön esitetään vuodelle 2025 13 M€. Vuonna 2024 aluehallintovirastot myönsivät etsivään nuorisotyöhön yhteensä 13 M€, mikä merkitsi 2,3 miljoonan euron leikkausta sitä edeltävän vuoden tasoon. Talousarvion esitys siis lukitsi paikoilleen hallituksen aiemman leikkauksen etsivästä nuorisotyöstä – tilanteessa, jossa toinenkin toiminnan rahoituksen kannalta elintärkeä lähde, kuntien talous, on ennen näkemättömällä koetuksella.
- Nuorten työpajatoimintaan esitetään vuodelle 2025 14 M€. Vuonna 2024 aluehallintovirastot myönsivät nuorten työpajatoimintaan yhteensä 14 M€, missä oli edeltävän vuoden tasoon 2,3 miljoonan euron leikkaus.
- Into arvioi, että tuhansia nuoria putoaa työpajatoiminnan ulkopuolelle.
- Nuorisoalan valtakunnallisten osaamiskeskusten rahoituksen lakkaaminen käytännössä lopettaa kansainvälisesti tunnustetun ja laadukkaan nuorisotyön pitkäjänteisen kehittymisen.
- Into vaatii, että etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan rahoitusta nostetaan vastaamaan työn tosiasiallista tarvetta ja kohonneita työnjärjestämiskustannuksia. Into esittää, että toiminnan alueellisen kattavuuden, hyvän saavutettavuuden sekä laadun ja vaikuttavuuden turvaamiseksi etsivään nuorisotyöhön kohdennetaan 18 M€ ja nuorten työpajatoimintaan samoin 18 M€.
- Esityksessä kohdentuu leikkaus myös nuorisokeskusten toimintaan. Nuorisokeskusten Nuotta-valmennus on etsivälle nuorisotyölle ja työpajatoiminnalle tärkeä tukipalvelu, ja keskusten rahoituksen jatkuvuus tulee varmistaa.
- Into korostaa, että nuorisoalan leikkaukset on peruttava. Hallitusohjelman mukaiset vuosittain kiristyvät avustusrahojen leikkaukset johtavat hyvinvointierojen kasvuun ja heikentävät hallitusohjelmaan kirjattuja tavoitteita muun muassa osallisuuden myönteisessä kehityksessä ja äärikäyttäytymisen ehkäisemisessä. Opetus- ja kulttuuriministeriön avustusrahojen kohdentamisessa on huomioitava avustettavan toiminnan lyhyt- ja pitkäjänteiset hyvinvointivaikutukset sekä avustuksen saajan tosiasialliset toimintaedellytykset rahoituksen kiristyessä.

Hallitusohjelman kirjaukset, esityksen tavoitteet ja nuorisotyön rahoitus

Hallitusohjelmassa todetaan, että ”nuorten syrjäytyminen ja pahoinvoinnin kasvu ovat yhteiskuntamme suurimpia haasteita”. Into on tästä täysin samaa mieltä. Hallitusohjelmaan on kirjattu, että ”Hallitus panostaa ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin, kuten etsivään nuorisotyöhön ja nuorten työpajoihin sekä syrjäytymisen ehkäisemiseen molemmilla kansalliskielillä ja saamen kielillä. Erityisesti kiinnitetään huomiota eri syistä haavoittuvimmissa asemassa oleviin nuoriin.”. Into pitää tätä hyvänä kirjauksena.

Talousarvioesityksessä nuorisotyön määrärahoihin ehdotetaan 70,88 miljoonaa euroa, joka on lähes kolme miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa. Esityksessä todetaan, että nuorten syrjäytymisen ehkäisyä toteutetaan hallitusohjelman mukaisesti. Nuorisotyön leikkauksia on julkisessa keskustelussa perusteltu osin määräaikaisten rahoitusten päättymisellä. Leikkaus onkin erityisen suuri silloin, kun se suhteutetaan tämänvuotiseen avustustasoon.

Etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan rahoitus on vähentynyt verrattuna vuoteen 2023. Ministeri Bergqvistin vastauksessa kansanedustaja Marko Kilven kirjalliseen kysymykseen KK 15/2024 vp todetaan, että vuoteen 2019 verrattuna rahoitustaso on etsivässä nuorisotyössä 350 000 euroa pienempi ja työpajatoiminnassa 300 000 euroa pienempi. Yleisen kustannustason jatkuvan nousun vuoksi tämä johtaa suoraan nuoria kohtaavien ammattilaisten määrän pienentymiseen ja sitä kautta tavoitettavien nuorten vähenemiseen. Into arvioi, että yhteensä ilman tarpeisiinsa vastaavaa palvelua jää leikkausten vuoksi tuhansia nuoria ympäri Suomen.

Into painottaa, että on vaikea nähdä, että näin suurilla leikkauksilla pystytään toteuttamaan hallitusohjelman mukaista nuorten syrjäytymisen toteuttamista. **Into katsoo, että etsivään nuorisotyöhön ja nuorten työpajatoimintaan kohdentuvissa leikkauksissa on nuorisotyön rahoituksen suurimmat kipupisteet. Hallitusohjelman mukaisesti nuorisotyön rahoituksen olisi tullut turvata nuorten syrjäytymistä ehkäisevät ja haavoittuvimmassa asemassa oleville nuorille suunnatut palvelut – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta.** Leikkaaminen ei ole panostamista.

Into korostaa, että etsivään nuorisotyön ja työpajatoiminnan rahoituksen heikkeneminen kuitenkin nimenomaan heikentää nuorten hyvinvointia, lisää syrjäytymistä ja heikentää heidän osallisuuttaan. Tämä koskee nuoriin kohdistuvia leikkauksia laajemminkin. Ensi vuonna päätettävät valtionavustusleikkaukset on tehtävä harkitusti ja eri palvelujen yhteiskunnallisen tarpeen perusteella, ei esimerkiksi entisen arpajaislain jakosuhdeprosentin pohjalta. Nuoriin on jo kohdistunut merkittäviä leikkauksia ja keväällä sovitut lisäleikkaukset kasasivat lisätaakkaa heidän kannettavakseen.

Into katsoo, että hallitusohjelman mukainen koko väestön koulutustason kasvattaminen edellyttää tukea tarvitsevien ja keskeyttämisvaarassa olevien opiskelijoiden nykyistä vahvempaa huomioimista. Työpajat toimivat vaihtoehtoisina oppimisympäristöinä ja tarjoavat yksilöllistä tukea ja työvaltaista oppimista. Niiden tarjoamia mahdollisuuksia tulee hyödyntää entistä laajemmin koulutuksen keskeyttämisen ehkäisyssä. **Työpajatoiminnan toimintaedellytysten heikentäminen ei kuitenkaan tue koulutustason noston tavoitetta, vaan heikentää työpajojen mahdollisuuksia tarjota tukea koulutuspolulla ja opintojen läpäisyyssä.** Työpajatoiminnan opinnollistaminen ja työpajojen ja koulutuksen järjestäjien yhteistyö tarvitsee pitkäjänteiset ja kestävät resurssit. On myös huomattava, että hallitusohjelmaan on kirjattu, että ”Hallitus mahdollistaa oppivelvollisuuden suorittamisen myös työpajatoiminnassa”. Into pitää tätä kirjausta hyvänä. Se mahdollistaa oppivelvollisuuden nopean tuen ja ehkäisee katkoksia ja opintojen keskeytymistä. Työpajatoiminnan leikkaukset ovat kuitenkin ristiriidassa tämän tavoitteen kanssa. Kirjausta on valmisteltava laajassa yhteistyössä ja työpajoille on turvattava tarkoituksenmukaiset resurssit.

Talousarvioesityksessä nuorten työpajatoimintaan, etsivään nuorisotyöhön sekä koulu- ja oppilaitosnuorisotyöhön esitetään momentilta 29.91.51 yhteensä 30 000 000 euroa. Nuorten työpajatoimintaan

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry

Rautatieläisenkatu 6 (käyntiosoite Kellosilta 7)
00520 Helsinki

into@intory.fi
etunimi.sukunimi@intory.fi

esitetään 14 000 000 euroa, etsivään nuorisotyöhön 13 000 000 euroa ja koulu- ja oppilaitosnuorisotyöhön 4 000 000 euroa. **Into korostaa, että koulu- ja oppilaitosnuorisotyön resurssointi ja vakiinnuttaminen hankerahoituksesta budjettipohjaiseksi on tärkeää, mutta sitä ei ole syytä yhdistää nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön rahoitusmomentille.** Koulu- ja oppilaitosnuorisotyö vahvistaa yhteisöllisyyttä, tarjoaa yksilöllistä ja ryhmämuotoista tukea sekä ehkäisee kiusaamista. Tarkoituksenmukaista ei kuitenkaan ole, jos samalla, kun koulu- ja oppilaitosnuorisotyöhön panostetaan, etsivästä nuorisotyöstä ja työpajatoiminnasta leikataan.

Merkittäviä leikkauksia kohdistuu myös nuorisualan osaamiskeskusten ja kehittämishankkeiden rahoitukseen. Näin ollen osaamiskeskusten määrä on vähenemässä ja toiminta kapeutumassa. **Into katsoo, että osaamiskeskustoiminnassa on tärkeää turvata toiminnan monialaisuus ja kokonaisvaltaisuus. Osaamiskeskusrahoituksen tehtävänä ei myöskään pidä olla muun yleisavustettavan toiminnan rahoituksen puutteen paikkaaminen.** Osaamiskeskusrahoituksen on oltava kohdistettu strategisesti ja niiden on hoidettava lain mukaista nuorisotalaa kehittävää tehtävää ministeriön valvonnassa. Ilman osaamiskeskustoimintaa kansainvälisesti tunnustettu ja erittäin laadukas nuorisotalan osaaminen ei käytännössä pysty kehittymään jatkossa pitkäjänteisesti. Kehittäminen tapahtuu hankerahoitteisesti ja pistemäisesti.

Hallitusohjelmaan on lisäksi kirjattu, että ”Hallitus laatii laaja-alaisen toimenpideohjelman nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi, hyvinvointivajeen ja mielenterveyden ongelmien paikkaamiseksi.”. Kirjaus vaikutti lupaavalta. On kuitenkin selvinnyt, että tämä toimenpideohjelma tarkoittaa käytännössä valtakunnallista nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaa (VANUPO). Into on pettynyt, ettei hallitus laadi VANUPOn lisäksi aidosti monialaisempaa ja laajempaa toimenpidekokonaisuutta.

Esityksessä kohdentuu merkittävä leikkaus myös nuorisokeskusten toimintaan. Nuorisokeskuksilta leikkaaminen johtaa ennaltaehkäisevän nuorisotyön vähenemiseen. Leikkaukset vievät nuorilta leireillä syntyviä turvallisia ja voimaannuttavia kokemuksia sekä vähentävät merkityksellisiä kohtaamisia toisten nuorten ja nuorisotyöntekijöiden kanssa. Leirimuotoinen nuorisotyö vaikuttaa tutkitusti esimerkiksi ryhmähenkeen, uusien taitojen oppimiseen, vuorovaikutustaitoihin ja minäpystyvyyteen.

Menojen karsiminen nuorisokeskuksissa ei ole enää mahdollista ilman, että pedagogisen työn laatu ja määrä kärsivät. Nuorisokeskusten tarjoamat palvelut on syytä säilyttää hinnoiltaan kaikille nuorisoryhmille saavutettavina, joten leikkauksia ei mitenkään voi siirtää palvelun hintoihin. Nuorisokeskusten tulovirtoja ei voi kasvattaa keskittymällä muihin asiakasryhmiin, mikäli niiden fokuksen halutaan olevan nuorisolain mukaisesti nuorisoryhmissä.

Nuorisokeskuksissa tehtävä Nuotta-valmennus on tärkeä tukipalvelu etsivälle nuorisotyölle ja työpajoille. Nuotta-valmennus tuottaa hyviä tuloksia etsivän nuorisotyön ja työpajojen nuorten ryhmissä. Toiminta vahvistaa nuorten itsetuntemusta, minäpystyvyyttä ja osallisuutta sekä tukee omalla polulla eteenpäin. Se vahvistaa myös nuorten ryhmäytymistä ja etsivän nuorisotyön ja työpajan palveluun kiinnittymistä sekä tehostaa palveluprosessia ja sen tavoitteiden saavuttamista. **Into korostaa, että Nuotta-valmennuksen jatkuminen on tärkeää turvata.**

Into peräänkuuluttaa, että nuorisotalan leikkaukset on yleisesti peruttava. Leikkaukset vuodelle 2025 on suunniteltu vielä jossain määrin kohtuullisiksi, mutta hallitusohjelmaan kirjattu tuleva leikkaussuunnitelma heikentää lasten ja nuorten hyväksi tehtävän kolmannen sektorin työn rahoitusta nykyisen tiedon valossa erittäin huomattavasti. Tämä taistelee hallitusohjelmaan kirjattuja lasten ja nuorten hyvinvointiin asetettuja tavoitteita vastaan ja on järjenvastaista – leikkaukset tulevat nimenomaan heikentämään lasten ja nuorten hyvinvointia ja lisäämään syrjäytymisen riskejä.

Etsivä nuorisotyö

Vuonna 2023 etsivä nuorisotyö tuki yhteensä 20 208 nuorta. **Etsivä nuorisotyö kohdentuu heikoimmassa asemassa oleviin nuoriin ja se on tutkimusten perusteella vaikuttava keino vähentää nuorten syrjäytymistä** (Vauhkonen & Hoikkala 2020). Etsivässä nuorisotyössä vahvistetaan nuoren elämänhallintaa sekä taitoja, joilla kiinnittyä palveluihin ja jatkopoluille. Etsivä nuorisotyö tarjoaa yksilöllistä tukea koulutuksen, työn ja palveluiden ulkopuolella oleville nuorille, tavoittaen nuoret niin heidän luokseen jalkautuen kuin myös monia digitaalisia kanavia pitkin. Etsivää nuorisotyötä on nyt Suomen lähes kaikissa kunnissa, joten se on hyvin saavutettava lähipalvelu nuorille. Kun reuna- ja syrjäalueiden palvelutarjonta on viime vuosina heikentynyt huomattavasti mm. hyvinvointialueuudistuksen jäljiltä, etsivän nuorisotyön merkitys tuen tarjoajana on siellä korostunut entisestään.

Etsivä nuorisotyö on tuloksellista toimintaa nuorten hyvinvoinnin edistämiseen, osallisuuden vahvistamiseen ja heidän itsenäistymisensä tukemiseen. Sovari-mittarin mukaan 94 prosenttia nuorista on kokenut sosiaalista vahvistumista etsivän nuorisotyön ajanjaksolla. Etsivä nuorisotyö vastaa nuorten kokonaisvaltaisiin tuen tarpeisiin. Nuoret antavat etsivälle nuorisotyölle erinomaisen arvion: 4,6 asteikolla 1–5.

Valtionavustus on etsivän nuorisotyön järjestämisessä ratkaisevassa asemassa. Etsivän nuorisotyön jatkuminen etenkin pienemmissä kunnissa sekä työntekijäresurssi nuorten vaikeisiin tilanteisiin vastaamiseen suuremmissa kaupungeissa on kuitenkin vaakaaludalla, mikäli talousarvioesitys 2025 toteutuu sellaisenaan. Avustuksen jäädyttäminen edellisen vuoden tasolle, jolloin avustusta leikattiin aiemmasta huomattavasti, osuu erityisen haastavaan aikaan. Myös toisen työn järjestämisen kannalta keskeisen rahoituslähteen, kuntatalouden, yllä on ennen näkemättömiä epävarmuustekijöitä.

Vuonna 2024 etsivän nuorisotyön valtionavustusta leikattiin aiemmasta noin 2,3 miljoonan euron verran eli kymmenen vuoden takaiselle tasolle, 13 miljoonaan euroon. Käytännössä aluehallintovirastot toteuttivat vähennyksen tukemalla yhtä etsivän nuorisotyöntekijän henkilötyövuotta 25 000 eurolla aiemman 30 000 euron sijasta. Näin kasvaneen omakustannusosuuden takia moni talousvaikeuksista kärsivä kunta jätti hakematta avustusta, eikä voinut rekrytoida niin montaa etsivää nuorisotyöntekijää kuin olisi nuorten määrän ja työn todellisen tarpeen pohjalta tekemänsä suunnitelman mukaan rekrytoinut aiemmassa tilanteessa, avustuksen vielä ollessa 30 000 euroa. Omakustannusosuuden kasvu osui kivuliaasti myös moniin pitkään alalla toimineisiin ja arvostettuihin järjestötoimijoihin, joista osa lopetti kokonaan etsivän nuorisotyön toteuttamisen (tunnetuimpana A-klinikkasäätiö), ja moni oli pakotettu vähentämään henkilöresurssointiaan työtä niiltä toivoneiden kuntien tahdosta huolimattakin (esim. Sovatek, Silta-Valmennusyhdistys ry, Nauha ry). Näissä tapauksissa oli kyse etenkin päihteillä oireilevien nuorten aikuisten tavoittamiseen ja kohtaamiseen liittyvän erityisosaamisen huomattavasta menetyksestä, jota ei enää voi saada takaisin. Kyseisissä kaupungeissa – Salossa, Jyväskylässä, Tampereella – kärsittiin jo ennen järjestöjen vetäytymistä resurssipulasta, joka on nyt vaikeutunut entisestään.

Se, että aluehallintovirastot kohdensivat leikkauksen nimenomaan htv-tukisummaan, auttoi siinä, ettei etsivän nuorisotyön maantieteellinen kattavuus kärsinyt niin suuresti kuin ennakkoon pelättiin. **Leikkaus on kuitenkin osoittautunut vahingolliseksi etsivän nuorisotyön edellytyksille vastata etenkin suuremmissa kaupungeissa intensiivistä tukea tarvitsevien nuorten tilanteisiin.** Lisäksi kunnan koosta ja sijainnista riippumatta **etsivän nuorisotyön kehittämisen sekä työmuodon aseman ja työsuhteiden vakiintumisen perusta horjuu nyt vakavasti.** Parhaillaan, syksyllä 2024, monet etsivät nuorisotyöntekijät käyvät kunnissaan yt-neuvotteluita, joiden lopputulema on tätä kirjoitettaessa yhä epäselvä. Työntekijöiden määrän ohella heidän mahdollisuutensa käydä työnohjauksessa tai koulutuksessa on asetettu monissa kunnissa leikkauslistalle, nuorille tarjottavaan toimintaan käytettävistä varoista puhumattakaan. Tämä olisi hälyttävä heikennys työolosuhteisiin vaikeiden elämäntilanteiden kanssa painivia nuoria kasvokkain kohtaavassa työssä, joka edellyttää jatkuvaa tunnekuorman purkamista (nuorten itsemurhariski yms.) sekä uuden oppimista yhteiskunnallisten rakenteiden (esim.

nuorten etuudet ja palvelut) ja nuorten todellisuuden ilmiökentän (esim. päihdekulttuuri, jengiytyminen, sosiaalinen media) muuttuessa välillä hyvin nopeastikin.

Koska heikentyneen htv-tuen ja kuntien kasvavan omarahoitusosuuden – joka kasvaa myös jo inflaation ja luontaisen palkkakehityksen takia – laadukasta etsivää nuorisotyötä työtä uhkaavat vaikutukset on nyt laajalti tiedostettu, on saamiemme tietojen perusteella luultavaa, että aluehallintovirastot tulevat vuonna 2025 kohottamaan yksittäisen htv:n tukisummaa. Mikäli htv-tuki olisi esimerkiksi 27 500 euroa, tämä kuitenkin tarkoittaisi rahoitettavien henkilötyövuosien vähentymistä nykyisestä noin 40:llä, ja etsivien nuorisotyöntekijöiden määrä tulisi vähentymään alle 400:n (nyt noin 550 työntekijää). Mikäli htv-tuki palautettaisiin 30 000 euroon, mikä olisi työn järjestämisen kannalta sinänsä mielekäs ratkaisu, etsivän nuorisotyön henkilötyövuosien kokonaismäärä vähentyisi vielä tätäkin rajummin. Seurauksena aluehallintovirasto joutuisi jättämään osan avustusta hakevista kunnista sitä ilman, millä puolestaan olisi huomattavia vaikutuksia työn maantieteelliseen kattavuuteen.

Osa etenkin pienemmistä ja taloudellisesti heikoilla olevista kunnista todennäköisesti joutuisi lopettamaan etsivän nuorisotyön kokonaan. Näillä paikkakunnilla ei olisi enää ketään, joka tavoittelisi ja ohjaisi kotipaikkakunnalleen jääneitä ja pihapiiriinsä sulkeutuneita nuoria. Etsivä nuorisotyö on usein ainoa auttava taho, joka on hakeutunut heidän luokseen ja tarjonnut tukea vahvempaan osallisuuteen. Työn loppumisesta aiheutuvat negatiiviset vaikutukset nuorten hyvinvointiin ja terveyteen, työllisyyspolkuihin, osallisuuteen sekä alueelliseen yhdenvertaisuuteen kävisivät pidemmällä aikavälillä yhteiskunnalle kalliiksi.

Näin ollen on selvää, ettei talousarvioesityksessä etsivän nuorisotyön valtionavustuksiin varattu 13 miljoonaa euroa likimainkaan vastaa työn todellista tarvetta tai mahdollista sen kehittämistä tarkoituksenmukaisella tavalla. **Työn laatu, nuorten kohtaaminen ja sen positiiviset vaikutukset tulisivat heikentymään.** Vaikeammin tavoitettavat, pahemmin oireilevat ja enemmän tukea tarvitsevat nuoret tulevat jäämään entistä heikompaan asemaan – samalla kun heikentyvät myös monet heidän tilanteeseensa kohdentuvista etuuksista (asumistuki, toimeentulotuki, nuoren kuntoutusraha, opintotuki) sekä muista palveluista. **Into esittää etsivän nuorisotyön valtionavustuksen nostamista 18 miljoonaan euroon.** Siten voitaisiin kattaa kohonneita työnjärjestämiskustannuksia, pitää kiinni työn valtakunnallisesta toteutuksesta, ja vastata paremmin suurempien kaupunkien akuutteihin tilanteisiin.

Nuorten työpajatoiminta

Vuonna 2023 nuorten työpajatoimintaan osallistui yhteensä 12 808 nuorta. Työpajatoiminnassa vahvistetaan elämänhallintaa, kasvatetaan ja tunnistetaan osaamista sekä tuetaan koulutukseen ja työhön sijoittumista. **Työpajatoiminta on vaikuttavaa: neljä viidestä nuoresta sijoittuu työpajajakson jälkeen myönteisesti.** Työpajatoiminta on tuloksellinen keino edistää nuorten osallisuutta, kouluttautumista ja työllisyyttä. Työpaja löytyy lähes 90 %:ssa Suomen kunnista. Työpajatoiminta vastaa tarpeisiin: Sovari-mittarin mukaan jopa 94 % valmentautujista on kokenut sosiaalista vahvistumista palvelun aikana. Valmentautijat antavat työpajatoiminnalle kiitettävän arvion: 4,3 asteikolla 1–5. Tutkimuksen mukaan työpajatoiminta on tuloksellinen keino ehkäistä syrjäytymistä, ja erityisen tehokkaasti se tukee ammatillisen koulutuksen keskeyttäneitä ja koulutuksesta syrjään jäämässä olevia nuoria (Vauhkonen & Hoikkala 2020).

Valtionavustus on myös nuorten työpajatoiminnassa olennaisessa asemassa, vaikka myös kunnat rahoittavat merkittävästi toimintaa. **Monen työpajan kohdalla omarahoitusosuus on jo nyt noussut kriittisen korkeaksi.** Nuorten työpajatoiminnan valtionavustus vähenee tilanteessa, jossa asiakaskunnan haasteet ovat muuttuneet yhä mutkikkaammiksi ja yhteiskunnalliset rakenneuudistukset heikentävät työpajojen toimintaedellytyksiä. Jo nyt useita työpajatoimintoja on lakkauttanut palveluita tai jopa

ajautunut konkurssiin. Toiminnan monirahoituskanavaisuutta ei ole huomioitu eri hallinnonalojen tekemien, samanaikaisten heikennystoimien yhteydessä.

Into arvioi, että työpajatoiminnan rahoituksen heikkenemisen vuoksi toimintaa joudutaan supistamaan ja henkilöstöä vähentämään. Samaan aikaan palkkatuettu työ ja kuntouttavan työtoiminta ovat heikkenemässä. Nuorten valmennuspäivien voi ennustaa vähenevän kymmenillä tuhansilla, riippuen sivu 6 **nuoren päivien määrästä ja jakson pituudesta. Keskimääräisesti he työskentelevät 2–3 pv/vko, vaikka toki suurin osa työkokeilussa olevista on työpajalla 5 pv/vko. Arvioimme, että palvelun piiristä putoaa tuhansia nuoria. Lisäksi arvioimme, että työpajatoiminnan taso on vaarassa laskea, työpajojen veto-voima heikentyä ja nuoria on vaikeampi saada mukaan, kun toimintamenoja pienentävä leikkaus ka-ventaa nuorten työpajojen mahdollisuutta tarjota monipuolista ja aikaansa seuraavaa toimintaa.**

Rahoituksen heikkenemisen seurauksena nuorten mahdollisuus pitkäkestoiseen, toiminnalliseen ja sosiaalisesti vahvistavaan kokonaisvaltaiseen palveluun heikkenee. Työpajalle ohjautuvat nuoret ovat pääsääntöisesti tavalla tai toisella syrjässä yhteiskunnasta ja tarvitsevat usein pitkäkestoista, kokonaisvaltaista työtettä tilanteensa selkeyttämiseen ja edistämiseen. Työpaja toimii rohkaistumisen ja vahvistumisen paikkana sekä voimavarojen esiintuojana, muiden palveluiden vahvistajana ja saattelijana sekä paikkaa ketterästi palvelujärjestelmän puutteita mm. eri palveluihin liittyvissä odotustilanteissa. Into esittää nuorten työpajatoiminnan valtionavustuksen nostamista 18 miljoonaan euroon.

Lopuksi

Tulevina vuosina nuorisoalan tilanne on vielä vaikeampi, koska ensi vuoden aikana hallitus on sopinut päättävänsä 75 miljoonan euron uusista leikkauksista OKM:n valtionavustuksiin. **Mikäli valtionavustusleikkauksia ei päätetä kohtuullistaa, nuorisotyönkin kannalta kovimmat säästöt ovat vielä edessä.**

Etsivän nuorisotyön ja nuorten työpajatoiminnan kokemusten mukaan nuorten välinen polarisaatio on vahvistunut, ja tuen tarpeessa olevien nuorten palvelutarpeet entisestään kasvaneet ja moninaistuneet. Tilanteet ovat vaikeutuneet erityisesti niillä, joilla jo aiemmin on ollut haasteita. **Etsivän nuorisotyön ja nuorten työpajojen palveluille on entistä suurempi tarve.**

Nuorten palveluiden rahoituksesta leikkaaminen tapahtuu hetkellä, jolloin kohdattujen nuorten asiakkuudet ovat yhä vaativampia ja ohjausprosessit intensiivisempiä nuorten hyvinvoinnin heikennyttyä aiemmasta, osin pandemia-ajan tuottaman hyvinvointivelan myötä. Samalla toiveet ja odotukset etsivien nuorisotyöntekijöiden ja työpajaorganisaatioiden tiiviistä monialaisesta yhteistyöstä niin koulutuksen järjestäjien, sosiaalipalveluiden kuin työllisyyden ammattilaisten kanssa ovat kasvaneet. Näyttääkin epäselvältä, kuinka tilanteeseen voidaan näiden reunaehtojen sisällä vastata työn saavutettavuudesta, laadusta ja vaikuttavuudesta kiinni pitäen.

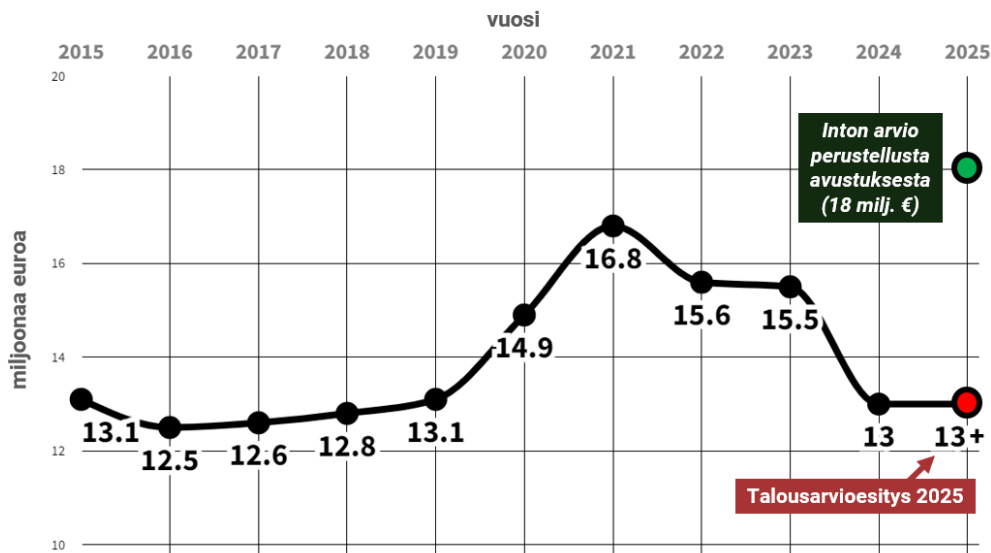
Into on huolissaan myös etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan tulevien vuosien rahoituksesta. OKM:n valtionavustusten tasoa ollaan alentamassa asteittain ja nuorisoalalle kohdentuvat leikkaukset ovat merkittäviä. Näköpiirissä ei ole, että tarve etsivälle nuorisotyölle ja nuorten työpajatoiminnalle palveluille olisi häviämässä tai olennaisesti pienentymässä. Jos nuorten syrjäytymistä halutaan ehkäistä, on aidosti resursoitava palveluihin, jotka sitä tekevät.

Nuorten työpajatoiminnalla ja etsivällä nuorisotyöllä on keskeinen rooli hallitusohjelman tärkeäksi nostamassa nuorten mielenterveyden ongelmien ehkäisyssä. Työn kohderyhmällä – koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevilla, syrjäytetyillä nuorilla – on muita nuoria enemmän mielenterveyden riskitekijöitä ja häiriöitä (Aaltonen, Berg & Ikäheimo 2015). Yhteiskunnan muut tukipalvelut, jotka monesti laskevat paljon nuoren itsensä tai hänen läheistensä aktiivisuuden varaan, eivät yleensä kohtaa näiden toimintakyvyltään heikentyneiden ja yksin jääneiden nuorten tarpeita ja voimavaroja (ks.

Marttunen & Haravuori 2015). Koronan aikana moni näistä nuorista putosi palveluista ja on saatu vasta kiinnittämään niihin uudelleen.

Etsivään nuorisotyöhön ja nuorten työpajatoimintaan kannattaa panostaa – ne ovat investointeja nuorten hyvinvointiin ja osallisuuteen sekä kouluttautumiseen ja työllisyyteen. Tutkimus todentaa: etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ehkäisevät syrjäytymistä ja edistävät nuorten koulutukseen ja työhön siirtymistä (Vauhkonen & Hoikkala 2020). **Etsivästä nuorisotyöstä ja nuorten työpajatoiminnasta leikkaaminen heikentää haavoittuvassa asemassa olevien nuorten palveluita sekä lisää nuorten syrjäytymisen riskejä, vähentää kouluttautumista ja heikentää työllisyyttä.**

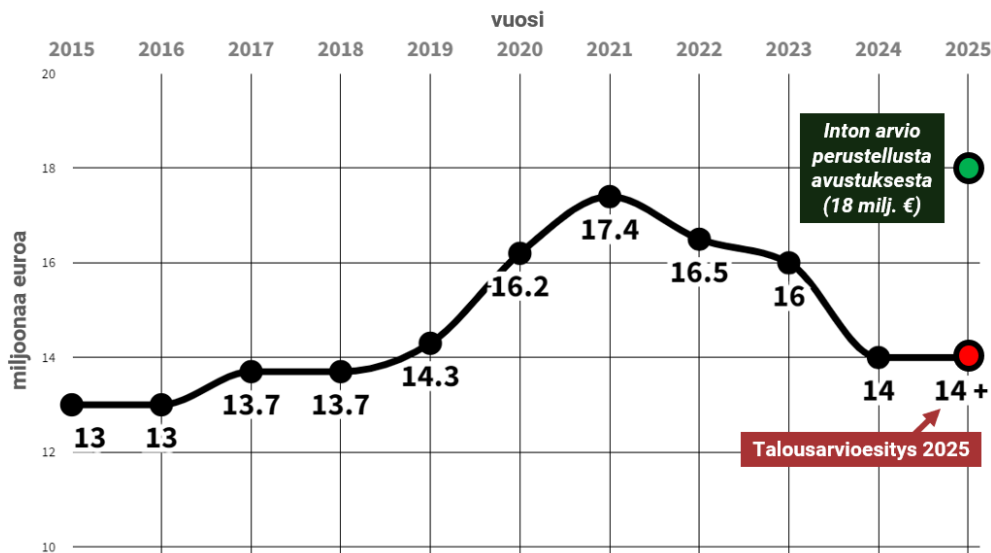
VALTIONAVUSTUS (OKM/AVI) ETSIVÄÄN NUORISOTYÖHÖN 2015-2025

Lähde: Aluehallintovirasto (ja hallituksen talousarvioesitys eduskunnalle, syksy 2024)

VALTIONAVUSTUS (OKM/AVI) NUORTEN TYÖPAJOILLE 2015-2025

Lähde: Aluehallintovirasto (ja hallituksen talousarvioesitys eduskunnalle, syksy 2024)

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry

Rautatieläisenkatu 6 (käyntiosoite Kellosilta 7)
00520 Helsinki

into@intory.fi
etunimi.sukunimi@intory.fi

ETSIVÄ NUORISOTYÖ JA
TYÖPAJATOIMINTA RY